

INFORME DE LA DIRECCIÓ GENERAL DE CULTURA I PATRIMONI SOBRE LA NECESSITAT I OPORTUNITAT DE LA INICIATIVA LEGISLATIVA CONSISTENT EN L'AVANTPROJECTE DE LLEI DE PROTECCIÓ I PROMOCIÓ DEL PALMERAR D'ELX

De conformitat amb allò que disposa l'article 26.1 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, correspondrà al Consell exercir la potestat legislativa mitjançant l'elaboració, aprovació i posterior remissió dels projectes de Llei a les Corts.

De conformitat amb l'article 42.2 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, de Govern Valencià, i l'article 39.2 del Decret 24/2009, de 13 de febrer, del Consell sobre la forma, la estructura y el procediment d'elaboració dels projectes normatius de la Generalitat, la Direcció General de Cultura i Patrimoni emet el següent informe sobre la necessitat i oportunitat de la iniciativa legislativa consistent en l'avantprojecte de Llei de Protecció i Promoció del Palmerar d'Elx.

1. Antecedents

1.1 El Palmerar d'Elx

El cultiu de la palmera datilera (*Phoenix dactylifera L.*) constitueix un tret definitori del paisatge i la identitat il·licitana des de l'Antiguitat. Les ceràmiques del jaciment de l'Alcúdia acrediten l'ús ritual de les fulles de palmera ja en època ibèrica. Testimonis cronístics avalen el cultiu de la palmera datilera a Elx al temps del romans.

Ja en època musulmana, la palmera datilera va jugar, per la seua tolerància a la salinitat, un paper clau en la creació d'un nou agro-sistema a l'entorn de la nova medina d'elx, regat amb les escasses aigües del Riu Vinalopó canalitzades per la Séquia Major. Al cinturó de terres més propers a la ciutat, van proliferar els horts de palmeres, caracteritzats pel seu parcel·lari ortogonal, delimitat per alineacions de palmeres generadores d'un micro-clima que ajudava al creixement de les espècies herbàcies i de les arboredes associades. L'oasi al voltant de la medina d'Elx, que hui coneguem amb el nom de Palmerar, constitueix una clara mostra de l'enginy creatiu humà, capaç de desenvolupar una agricultura productiva i sostenible malgrat les dificultats del medi.

La gran massa d'horts de palmeres que envoltava la ciutat va generar una estampa característica, lloada per viatgers, cronistes i investigadors des de temps medievals. Pel seu interès agronòmic, y per la rendibilitat dels usos tradicionals de la palmera que donaren lloc a la cultura singular dels palmerers y de l'artesania del palmell blanc, els horts de palmeres es van estendre per la comarca.

GENERALITAT VALENCIANA
CONSSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT
CONFRONTAT es copia exacta de l'original

València,

Signat:

1.2 Reconeixement com a bé patrimonial i protecció jurídica

El reconeixement del Palmerar d'Elx com a bé del patrimoni cultural es va iniciar als anys vint del passat segle, quan l'erudit, polígraf i cronista de la ciutat, Pedro Ibarra y Ruiz, va impulsar una campanya de denúncia pública del risc que suposava el creixement urbanístic d'Elx, subjecta a la industrialització, per a la conservació de l'excepcional conjunt d'horts de palmeres que envoltava la ciutat. Al llarg de la següent dècada, una pluralitat de normes van veure la llum, amb la finalitat de protegir el Palmerar des d'òptiques tan diverses com l'agrícola, forestal, patrimonial i urbanística.

La protecció efectiva del Palmerar va començar amb el Decret de 8 de març de 1933 del Ministeri d'Agricultura, que va declarar d'interès social la conservació dels palmerars d'Elx. Li va seguir el Decret de 27 de juliol de 1943, pel què es declara Jardí Artístic el palmerar de les rodalies de la ciutat. Per la seua banda, l'Orde de 18 d'octubre de 1967 del Ministeri d'Agricultura va atorgar a les palmeres datileres l'estatut de espècie de protecció forestal. Des de la perspectiva urbanística, els horts de palmeres van ser objecte de tutela pels plans generals d'ordenació urbana de 1962, 1973, 1986 i 1998, i per les ordenances municipals de 1951 i el Pla Especial d'Ordenació d'Horts de palmeres de 1972.

El legislador valencià va promoure l'aprovació de la **Llei 1/1986, de 9 de maig, de la Generalitat Valenciana per la què es regula la tutela del Palmerar d'Elx**, desenvolupada pel Decret 133/1986, de 10 de novembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, que desplega la Llei 1/1986 de 9 de maig, per la qual és regulada la tutela del Palmerar d'Elx, amb la finalitat de per possible una harmonització sistemàtica i efectiva de les regulacions sectorials concurrents, i fomentar el cultiu de la palmera datilera. La clau del sistema radicava en la integració de la tutela en un òrgan: el Patronat del Palmerar d'Elx, hereu de la institució prevista pel Decret de 8 de març de 1933, creada i reestructurada per sengles normes ministerials de 28 de març de 1942 i de 26 de febrer de 1973, i formada per responsables de les conselleries competents en Cultura, Agricultura i Urbanisme de la Generalitat, de l'administració local y dels cultivadors de palmeres.

Aquesta Llei es va concebre com a instrument de protecció de la palmera datilera sobre la base de la qualificació jurídica dels horts de palmeres, dels grups de palmeres i de les palmeres disseminades, sancionada pel Decret 108/2001, de 12 de juny, del Govern Valencià, pel qual es qualifiquen determinades plantacions de palmeres d'Elx pel seu interès històric-cultural.

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT
CONFRONTAT es copia exacta de l'original.

València,

Signat:

Tanmateix, la Llei 1/1986 no pot respondre ja al principi de seguretat jurídica, en no estar resolta la seua coordinació ni amb la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, ni amb la **Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat Valenciana, del Patrimoni Cultural Valencià** i les seues posteriors modificacions.

2. Justificació de la necessitat

A banda d'aquest insuficient compliment del principi de bona regulació, tal i com el descriu l'article 129.4 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques, la inscripció del Palmerar d'Elx en la Llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO, el 30 de novembre de 2000, posa de manifest la necessitat d'un nou text legal que, sobre la base dels encerts de la Llei 1/1986, garantisca l'aplicació, en benefici de la salvaguarda i promoció del Palmerar d'Elx, d'un règim de protecció homologable al que la Llei 4/1998 del Patrimoni Cultural Valencià atorga a aquesta classe de bens patrimonials, i que ha de ser de la intensitat i abast coherents al valor universal excepcional reconegut pel Comitè del Patrimoni Mundial, i a les seues condicions d'integritat i d'autenticitat.

Sense perjudi de la validesa de les proteccions que els puguen haver sigut atorgades per anteriors normatives, cal crear un instrument de tutela jurídica efectiva dels horts de palmeres, les agrupacions de palmeres i les palmeres aïllades i singulars, per mitjà d'un Registre del Palmerar d'Elx que detalle els atributs tangibles i intangibles a protegir; que regule i expresse els usos permesos, els deures i obligacions dels titulars dels bens inscrits en el Registre.

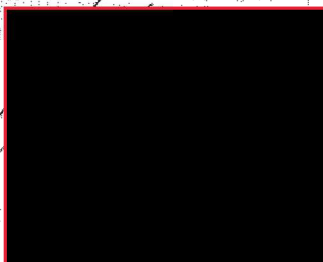
Cal també dotar-se d'un marc suficient de regulació de la gestió del Palmerar, mitjançant la obligació d'aprovar un Pla Especial de Protecció i un Pla Rector d'Ús i Gestió, com a instruments de planificació i gestió, acompanyats per un Programa de Conservació i Manteniment, i un Pla de Salvaguarda, Investigació i Difusió.

Pel que fa a l'organització, és necessari mantenir el Patronat amb les seues Juntes Gestora i Comissió Tècnica, com a òrgan dependent de la Conselleria competent en matèria de Cultura, però cal actualitzar les seues funcions i dotar-lo de més autonomia, amb competències d'inspecció i vigilància del Palmerar per un Servei que depenga de l'Ajuntament d'Elx.

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ, CULTURA I ESPORT

València

Signat

Signatura

De molta rellevància és la necessitat de garantir l'aplicació al Palmerar d'Elx de la condició de Bé d'Interès Cultural Valencià d'acord amb la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat Valenciana, del Patrimoni Cultural Valencià i el corresponent règim de tutela d'òptima intensitat i abast, així com de salvaguardar tots els atributs materials i immaterials que suporten el valor universal excepcional del Palmerar inscrit en la Llista del Patrimoni Mundial i els valors de singular rellevància del Palmerar posseïdor de la condició de Bé Immoble d'Interès Cultural valencià, més enllà de la protecció de les palmeres datileres. Es requereix estendre l'abast de la protecció a la totalitat dels horts de palmeres, les agrupacions de palmeres, i les palmeres aïllades i singulars inscrits en el Registre del Palmerar d'Elx.

És convenient aprofitar la nova Llei per a determinar la categoria declarativa de Bé immoble d'Interès Cultural que correspon al Palmerar d'Elx i establir una correspondència expressa, literal i gràfica entre el Palmerar posseïdor de la condició de Bé d'Interès Cultural i el Palmerar inscrit en la llista del Patrimoni Mundial de la UNESCO, i entre els seus respectius entorns de protecció i zones d'amortiment; per a atorgar la màxima protecció a l'ofici de palmerer o palmerera, i també a l'artesanía del palmell blanc.

Finalment, cal establir la obligació per a la Generalitat i l'Ajuntament d'Elx de promoure la modificació d'aquella normativa sectorial que comprometia la seua transmissió, en benefici del seu gaudi per les futures generacions.

3. Oportunitat de la iniciativa legislativa

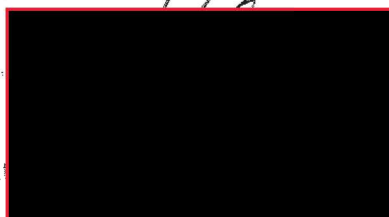
A la sessió del Patronat del Palmerar d'Elx celebrada el 30 de novembre de 2015, es va acordar establir unes línies generals per a redactar una nova norma de protecció i promoció del Palmerar així com la constitució d'un grup de treball, format per tècnics de l'Ajuntament d'Elx i de la Generalitat, encarregat de la seua redacció.

Com a resultat d'aquest treball, en la sessió del Patronat de data 20 de juny de 2017, presidida pel Conseller d'Educació, Investigació, Cultura i Esport, l'Alcalde d'Elx, el vicepresident del Patronat va demanar al Conseller que prenguera en consideració l'esborrany de la nova norma i n'iniciara la tramitació, tal i com consta a l'acta de la sessió.

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSSELLERIA D'EDUCACIÓ, INVESTIGACIÓ I ESPORT
CONFIRMAT amb el original.

València,

Signat

En efecte, el Conseller va prendre la paraula indicant que feia seua la proposta i «és un treball que seguirà endavant i que volem fer nostre des del Consell, en concret des de la nostra Conselleria, en tal de poder fer que el tràmit parlamentari siga una realitat (...)». El Conseller va mostrar la seua conformitat juntament amb els assistents a la sessió a l'esborrany y va acordar remetre'l a la Conselleria.

Com que l'òrgan competent per a proposar l'inici de la tramitació és la Direcció General de Cultura i Patrimoni, el text de l'avantprojecte de llei va ser remès des del Gabinet del Conseller a la Direcció General el passat 23 d'octubre.

Ja s'ha realitzat la consulta pública prevista a l'article 133 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, mitjançant la publicació dels problemes a solucionar amb la iniciativa, la necessitat i oportunitat de la seua aprovació, els objectius i les possibles alternatives, tant a la web com al Diari Oficial de la Generalitat Valenciana (núm. 8163 de data 06/11/17).

València, 30 d'abril de 2018

 el
07/05/2018 11:01:29
Càrrec: Directora General de Cultura y
Patrimonio

València
E/la funcionària,
Signat: *PLUM CAEROS*

